

Redacția
Str. Prundului Nr. 13
Administrația
Str. Prundului Nr. 4.

GLASUL ARDEALULUI

Abonamentul
până la sfârșitul acestui an
5 corane.
Exemplarul 20 fieri.

Apare zilnic sub conducerea unui comitet de redacție.

Organul Sfatului național român din Țara Bărssei

Marea Adunare dela Alba-Iulia.

Dr. Gheorghe Pop de Băsești.

„Salut adunarea tuturor Românilor din Transilvania Bănăt și Ungeria, Națiunea română ca în toate vremurile mari istorice în trecut și azi și azi se adună pentru a decide asupra soții sale. La anul 1848 lobiaji români s'au adunat pe Câmpul libertății, unde au făcut lobiajia trușească.

Dar a urmat, Dilor, a altă lobiajia pentru noi, lobiajia sufletului, care ne-am luat dreptul de a munci cu frații noștri. Ne-am adunat în acest loc sfințit ca să frângem și cătușele acestei lobiajii sufletești, după cum ne învață noui Mesia — Wilson.

Salut adunarea liberă a poporului românesc, care va avea să pună piatra fundamentală a viitorului nostru național.

Cum priveam chipul senin al acestui Mare Român, în amintirea de o clipă mi se înfățișază figura lui de apostol pentru cinstea noastră națională din timpul barbariei maghiare dela Zorlenți mare și înțeleptean atât de bine aclamările meritare ce i s'au adresat.

Vasile Goldyș marcanta personalitate a vieții noastre publice, după un frumos eseuzeu istoric, care ne-a transpus în trecutul poporului nostru, desvilitul firul istoric al neamului românesc dela plămădirea lui (va apărea în Nr. proximi), a cetit proiectul de rezoluțiune cunoscut.

Când a cetit ultima propoziție „Vă rog să primiți acest proiect de unire a celor 14 milioane de Români” vocea i s'a pierdut într'un urgan de glasuri „Trăiască Unirea neamului! Trăiască România Mare. Cât mai curând să vină armata română?” etc. și cine ar mai fi putut distinge un cuvânt într'aceasta mare răscolită. Episcopii piângeau, publicul era într'un delir nespus — era clipa intrupării unui vis atât de meritoriu. 1 Decembrie 1918 11/2, h.

Discursul D-lui Dr. Iuliu Maniu.

Onorată Adunare Națională!

Dacă privim, suferințele pe cari le-a îndurat neamul românesc în decursul secolilor și sudorile de sânge ale strămoșilor noștri, noi generația de azi nu știm spune ce s'au întâmplă aici, ce se petrece în aceste zile de ferialitate.

De această grație, a destinului ne vom arăta vrednici și în fața lumii vom arăta înțelepciunea și lumina, cu care știm să aducem holărările noastre, hotărări, cari se potrivesc cu cele mai luminate gândiri ale lumii. Noi ne simțim ca

orbui, care zeci de ani n'a văzut lumina soarelui și de odată ca prin o minune D-zeiască se deschid ochii și vedem lumina soarelui. Noi suntem vechia națiune îndreptățită să vedem soarele dreptății. În lumina aceasta, înainte de a aduce hotărări, să ne închinăm aceluia, cari s'au jertfit, vitejii morți în suferințe și vitejii din armata română, condusă de marele ei rege Ferdinand. Nu ați putea zice un cuvânt, până ce nu s'închină capul înaintea acelor morți și celor vii, cari voesc unirea tuturor Românilor. Onorată adunare! Istoria ne-a învățat și cred, că nu așteptăm nimic dela împărași sau alte neamuri, ci dela puterile noastre.

Ce poate fi datorița mai mare, decât să constituim forța, care ne menține în viitorul îndepătat?

Forța aceasta este Unirea tuturor Românilor. Ce ați mai putea adăuga, decât, că Unirea este singura condiție pentru existența neamului românesc. Această Unire avem dreptul să o pretindem în toată ființa noastră unitară. Noi fi națiunii române suntem de același obârșie, tradiție și aspirațiune.

Ce ne mai împiedică ca aceasta doriță să se înlătuască în realitate?

Aceasta națiune trebuie să fie un singur trup și un suflet.

În baza acestei personalități a unui popor e fapt recunoscut de toată lumea, că nu ai aceluiași neam să se împreune, căci numai așa pot contribui la civilizațiunea lumii întregi.

Suntem în drept noi, Ardealii și Bănătul să pretindem aceasta, fiindcă aici e leagănul Românismului. Nu se poate închipui Unirea dacă acest leagăn nu ar face parte integrantă a statului român.

În afară de dreptate de a ne apropia de sânul națiunii, toate argumentele științifice dovedesc dreptul nostru, de a înfăptui România Mare. (aprobări generale)

Aclamările D-voastră nu e numai un răsunet al inimii, ci o judecată dreaptă.

Poporul român este chemat să își spună cuvântul singur: Unirea tuturor Românilor!

Dar când noi stăm în fața acestui dar sfânt al inimii noastre, nu numai de prieteni dăm, ci și de o tabără de potrivnici, cari voesc să împiedice unitatea noastră.

Pentru înlăturarea oricărei îndoieli, că ce ar voi poporul român prin Unirea cu România proiectul, enunțând Unirea, a spus și ce vrea prin aceasta. Noi nu vrem

un imperiu de asupritori sau să devenim asupritori, vom să înstăpânim pe aceste plaiuri puterea de dezvoltare a fiecăruia. Marele Stat propune să constituim acele principii cardinale, cari sunt postulatele civilizațiunii și progresului general. Ținem cont de aceea că ce pe noi și place altuia nu face. Noi vom să înfăptuim libertatea națională pentru toate neamurile; nici limba, nici legea să nu iose înțele în pieptul lui, să se roage în limba lui și să cerea dreptate în limba lui. Noi, cari am suferit avem datorița a vă scuti pe pedestale, nu trând din sudoarea altuia, ci din vrednicia noastră.

E de mult la sufletul neamului românesc credința că prin un regim democratic ne putem întări mai tare.

Aceste sunt pretenziuni impuse statelor mari și mici, iar noi ne adresăm la toți cetățenii să conlucre într'un astfel de stat unde, cu cât sunt datorițele mai mari în afaceri, cu atât și drepturile sunt mai mari.

Deplină dezvoltare a tuturor străturilor sociale este singura cale de a putea merge pe calea viitorului. Aceasta este proiectul nostru de rezoluțiune, pentru a înfăptui un regim democratic. (aplauze și vii aprobări) Onorată adunare Națională!

Noi suntem un popor de bărgeni. Tot ce vedem înaintea noastră în haine negre cu fruntea ridicată este eșit din pînăme, obârșia noastră este la cornele plugului.

Pretindem reforma agrară, a statului nou român, pentru a fi tare și puternic. Acest factor al pînămei este o forță internă. Ne lipsește industria și comerțul. Să ne silim în această țară să avem un neam o libertate națională ci chiar o țară a noastră. Tot ce ne trebuie cerem unui stat civilizată drepturi deplină libertate, industrie și comerț. Noi în așul aceste dezvoltat, din suferințele trecute ale claselor sociale din Apus putem trage învățătură și să câștigăm fără sânge, acele învățături, pe cari să le aplicăm la noi.

În ce privește unirea și principii conducerii de stat, înținem seama de greutățile unei tranziții. Marele Stat exprimă dorița ca până la Constituanta să se dea, acestor provinci o oare care autonomie, căci nu e cu putință în aceste zile să se aducă toate în perfectă armonie, aceasta o face din punct de vedere exclusiv practic. Dorește o autonomie provizorie până la Constituanta. Sfatul național roagă Adunarea, ca să se aplice intervenirea internațională. Acele lacrimi, cari s'au vărsat de sute de ani, dovedesc că

au lipsit legătura internațională. Să nu se mai aplice arma, când obvia disunziuni între popoare. Cu noi împreună au suferit neamuri, de dragul unor capricii, de dominațiune. Cehii, au suferit cu noi împreună și lupta lor (trăiască Cehii) pentru înfăptuirea idealului este o pildă luminoasă pentru noi, o întărire să-l urmărim, să călcăm pe urma lor. Rog să le aducem un dulce salut, dorindu-le fericire. Dacă suntem în situația să ne spunem dorința fără preget, să o gulumim frașilor Români. Autantei și configurației internaționale.

Onorată Adunare Națională.

În aceste considerațiuni îl propun acest proiect de rezoluțiune să-l primim în unanimitate, fiindcă aici e depusă garanția pentru o Românie fericită, care în vece o să fie condusă în spiritul democrației și drepturilor sociale.

Partidul social democrat român.

Punctul cel mai important în tot de cursul acțiunii noastre politice din ultimele săptămâni și până la grandioasa manifestare dela Alba Iulia, am putea zice, că a fost năzuirea de a se crea o armonie de vederi între curenții noștri naționali și programul social-dem. român. Concepția noastră politică era, că principiile socialismului, care la tot cazul sunt necesare, ba chiar impuse de spiritul vremii și statului unitar român, formează o chestiune internă, a cărei rezolvire va se urtineze după înfăptuirea Unirii. Radicalismul social pretinzea o prefacere prioră în România, rezervându-se Transilvaniei și Băi natului o autoconomie de o durată nehotărâtă. Se punea fără îndoială un pond deosebit pe adăerarea socialismului român la unirea imediată, dat fiind rolul și importanța ce o are acest curent în aranjarea lumii noi. Aceasta împrejurare făcea pe potriviciții noștri Unguri să își mai facă născuiri și să halucineze în presă că nu se va ajunge la acord.

Înșuși unul din membri partidului social democrat român a comunicat mizerleasa manevră a guvernului maghiar, care chebitze 20 milioane coroane, pentru propaganda unei reacțiuni socialiste între Români, cu scopul a le produce înțelegeri.

În spre starea măreței adunări, garda română postată la gară înhășase parța indivizi, doi domni și două dame — cari împăreau publicului apelor de natura aceasta. S-au aflat 3 saci de foi volante localite de „Consiliul plugarilor.“ Acepti membri ai Consiliului, au găsit un loc de răcoare preventivă.

„Toată manevră și amăgirea unguerească a primit însă o formală spulberare, prin rostirea delegatului social democrat: Iosif Jumanca.

Onorată Adunare!

În 1914 a ieșit crâncenul război european, când într-o așa lume, mai cu seamă Franța tremura de groază, că libertatea și cultura republicii franceze are să fie pusă de militarismul german și stăruie social-democrații și toată Franța s'a unit, punând piept puhoiului ce venea dela holare.

Azi e vorba de cultura românească, progresul vital și adevăratul raport al muncitorilor români din Transilvania, Ungaria și Bănat. Venim deci și noi aici să declarăm din partea partidului social democrat român, la fața lumii întregi, că vrem Unirea tuturor Românilor, vrem și suntem gata a lupta cu toate mijloacele pentru apărarea ei. (Viforoase aplauze strigăte: Trăiască socialismul român!) Noi suntem proletari, cari ducem o luptă de clasă pentru existența noastră. Suntem solidari cu toți frații, de orice neam, cari luptă pentru transformarea unde fiecare om să fie liber, dar această solidaritate nu o înțelegem să fim sateliții unui partid, nici o părțică fără importanță, fără un mijloc de afirmare.

Și când, aderăm la Unirea tuturor Românilor, facem totodată posibil dezvoltarea muncitorilor români deschizând porțile, ca această țară nouă să se dezvolte și să progreseze în proporția, care a progresat muncitorimea din Apus. Socialismul deci nu e identic cu lipsa simțului național, nici nu zice că acolo unde ți-e patria să îți cauți o viață tehnică.

Nu ne temem, că dacă aici săfărâmam cătușele unei sclăvii seculare, nu ne temem că nu vom putea să ne asigurăm o dezvoltare pe viitor.

O facem, aceasta în convingerea firmă că prin postulatele înaintate Onoratei Adunări sunt băgate toate acelea garanții necesare pentru democratizarea viitoare. Noi am trăit cu tovarășii unguri mult puțin, ne-am ajutat, ei ne-au sprijinit să fim ceva la internaționale muncitorilor, dar a sosit momentul, când nu suntem dușmani, — dar vom să fim independenți, o floare frumoasă în buchetul internațional — lui. În Ardeal, Țara-Ungurească, Bănat noi muncitorii ne simțim una cu tot neamul și în felul acesta ne-am înțeles și conlocrat cu C.N.R.C. alcătuit rezoluțiunea punct dea punct. Aceste puncte le putem prezenta în fața lumii întregi, și nu ne-am abătut dela democrație și vom conlucra cu tot devotamentul pentru neam cu C.N.R.C, dar ne susținem ca un partid eparie și clasă, ca să luptăm și mai departe pentru toate punctele din programul nostru social democrat.

Să poate zice, că vorbirea D-lui Jumanca formează o etapă în istoria vieții noastre sociale, având ocazie publicului nostru poate pentru prima oară să facă cunoștița cu ideile socialismului, curent care fără îndoială și-a pus peceata sa asupra secolului nostru.

Era de dorit, ca toate aceste vorbiri de o valoare istorică incontestabilă să se rostosească în fața mulțimei de zeci de mii, care tot timpul de 3oare al Constituantei l-a petrecut sub cerul liber. Ne apropiăm și în faptă mai mult de democrație și am fi însemnat un câștig moral și mai mare, când poporul venit din mari depărtări, nu s'ar fi reintors fără să audă sau să vadă pe conducătorii săi.

Uterior însă P.S.Lor Episcopii Dr. M. Cristea și Dr. I. Hozsu, au grăbit în mijlocul mulțimii aflătoare pe locul totins al execuțiunii martirilor Horia și Cloșca. Ho-

lărea Constituantei comunicată prin episcopul Dr. I. Hozsu poporului a fost primită cu o înălțare sufletească, care a răcolit țărâna sfântă, pe care călcăm, preamirând cu vredele umbrele acestor Mari.

În legătura cu punctul al IX-lea din proiectul de rezoluțiune, între aplauzele generale ale Constituantei la cuvântul Dr. A. Vajda Voevod.

Corresp. German,
(Va urma.)

Oficiale.

Ordin de zi al Comandamentului militar central Român din Brașov.

Toți acei cai, boi și care, cari s'au preluat dela armata germană și cari nu se pot blasa pe la locuitorii comunei sunt a se trimite cu ajutorul gardii din comuna respectivă direct spre Făget-Ploști. Înaintea armatei Române și nici decum spre Brașov.

I. Munteanu,
adjutant.

A. Ciortea,
comandint.

Dela Comandamentul suprem.

Obiectul: asigurarea căilor ferate, podurilor etc.

Cătră toate Consiliile Naționale Române Comitatense.

Arad, 27 Noemvrie 1918

Toate consiliile naționale comitatense sunt rugate și provocate, ca în conștegere cu comandamentele gardelor române comitatense să instituie detașamentele de gardiști români spre a păzi liniile de cale ferată și podurile acestora, ca comunicația ferată să fie asigurată în orice împrejurări. Dispoziții relative Consiliul Comitatensă să le ia în conștegere cu comanda comitatensă a gardelor cu urgență.

Detașamentele să fie atât de mari, cum sunt actualmentele detașamentele străline de asigurare.

Detașamentele streine sunt a se schimba la moment cu detașamentele noastre.

Despre instituire e a se trimite raport cu o urgență Consiliul Național Român secția de comunicație.

Dela Comandamentul gardelor N. R. din Țara-Bărsiei

Ordn 5.

Brașov, 5 Dec. n. 1918.

1. Comandanții tuturor gardelor rurale să provoace publicul din raioanele lor, ca toți neîndreptățiii de-a purta arme, să le predea în decurs de 4 zile comandei respective. După acest termen comandele să controleze locuitorii prin pătrule și pe aceia, cari nu ar fi satisfăcut acestui ordin, să-l anunțe aici.

2. Recivrații de orice natură sunt admise numai la ordinul Comandei centrale din Brașov. Acel gardiști sau ofițeri cari ar profita de poziția lor și la loc să înșușe sentimentele naționale în mod ideal, cerca să se îmbogăți prin jaf sau escrocherie din averea concetățenilor lor sau din a trupelor militare în treceor, vor fi trimbrați ca nedemni de a purta numele frumos de gardiști sau ofițer român.

3. Toți ofițerii și ștegarii din comunele, cari aparțin la Comandamentul nostru din Brașov, au să ne trimită până în 25 Nov. a. c. următoarele date: Rangul (charge de când). Verodugsblatt Nrul Anul, Numele. Impărțea actuală. Activ sau rezervă. A aparținut regimentului. Studiile absolvite. Impărțelile în cursul războiului. Unde și ce? De când și până când? Cunoștințele speciale. Cursurile speciale militare absolvite. Vorbește și scrie limbile.

Este în interesul fiecărui ofițer a trimite de urgență aceste date.

I. Muntean
adjutant

A. Clortea
comandant

Organizarea noastră națională.

Organizarea comunei Telu din com. Treiscaune.

Aflăm cu bucurie, că comuna fruntașă Telu din comitatul Treiscaune s'a organizat după dispozițiunile C. N. R. C. Organizarea s'a făcut în ziua de Sf. Dumitru sub conducerea preotului local Danil Colecariu. Cu această ocaziune s'au pronunțat cuvântări ocazionale însușite de învățătorii Ncodim Dogaria și Ilariu Aleman. S'a sfințit steagul tricolor al gârdei și s'a iust jurământul de fidelitate Consiliului național român.

Statul național maghiar din loc și-a exprimat dorința de a eși împreună cu noi pentru întâmpinarea armatelor române și a trăii în bună armonie cu Români. A căsătorit totodată destinațiile gârdei naționale-maghiare, transpunând toate armele și municiunile gârdei române.

Garda națională din Zărnești

Joi în 28 I. c. s'a săvârșit sfințirea steagului gârdei naționale din Zărnești. Serviciul divin la celebrat preotul militar Virgil Nistor și preotul Ilie Piso. A cântat corul bisericesc. S'au ținut cuvântări ocazionale de d-nul Ilie Piso, Pomp. Dan, Dr. Haria Hoadrea, D-na Elena Dr. Mețiana și Virgil Nistor. Ofițerii și gardiștii au depus jurământul Conziliului național român. A fost o sărbătoare înălțătoare de inimă.

Sfințirea steagului gârzii naționale din Hălchiu.

Sub mare însușire s'a săvârșit azi sfințirea steagului G. N. R. din Hălchiu, care în frunte cu comandantul Victor Cristolovean serg. major, episcopul Dumitru Iacob și membrii Nicolae Praviț, George Muntean și Ioan Praviț s'a prezentat într'un mod demn de toată lauda. După sfințirea steagului, Comisia de membrii amintiți s'a prezentat la „Comandamentul militar român” și apoi în aceeași ordine și disciplină s'a reînțors acasă.

Sabia lui.

Scurt radiogramă anunță că Wilhelm al II-lea, ex-împărat și ex-rege, „a trebuit să-și lămâneze sabia generalului olandez Orendal”.

E o capitulare după internare, pe când de obicei, internarea urmează capitulării.

Și acest tragic incident din istoria lumii rechină în minte o altă catastrofă împărțească, aceea din 1870 — astăzi așa de definitiv și de strălucit reparată — când Napoleon al III-lea a depus sabia sa în mânie, nu ale unui general de țară neutră făcând funcțiune de jandarmi față de pribezi, de jigozi și de deserători, ci în mânie „fratelui” său bătrânul Wilhelm I-lu el însuși, înainte de a lua drumul spre castelul dela Wilhelmshöhe.

Într'un moment și celălalt este o deosebire, dar, deosebirea cea mai mare e între valoarea unei spade și valoarea celorlalte.

Spada predată la Sedan era aceea, care scăpase Europa răsăriteană de primejdia tiraniei moscovite, aceea care dăduse principatelor dunărene dreptul de a forma un singur stat național, care deschisese altor popoare creștine din Orient cale spre o dezvoltare liberă, dăcând dela o autonomie garantată la independența ce trebuie să decurgă firește dintrânsa. Spada aceasta crease din fragmente răsărite, care fără dânsa nu se puteau reuni și din provincii austriace o Italie unitară, care putea de-acum înainte să meargă, și de sine cătră urstiele ei. Ea stătuse, spada limpede a împărarului Francezilor, înaintea oricărei încercări de a se încălca dreptul popoarelor și arisase deatăta ori cu vârful ei drumul pe care astăzi înseamnă concepția liberală a Americiei.

Spada lui Wilhelm al II-lea a răngănit, fără a eși din țesutul de cătitori a fost prilejul de a se înăbuși un drept fireesc, de a se jigni demnitatea națională a unui mai slab, de a se apăra dădnutrea apăsătoare și funestă a celor mai putrede organizații politice din lume: Austriei-Ungariei, otoman al lui Abdul-Hamid. Și când s'a părut că e destul de ascuțit, es a fișit din țesut așa cum sare năpârca din buruiună pentru a încerca să supăie civilizația lumii unei asociații în care Germania sălbatăcică conducea corul de barbări morali ai Maghiarilor, Bulgarilor și Turcilor.

Generalul olandez n'a primit eri în mâna și decăt un trufaș instrument de terorizare și un laș fier de măceluri. (Neamul Românesc din 22 Nov.)

N. Iorga.

Informațiuni.

Vânzare de pături (foale) la firma Wilhelm Scherg et Cie. Delegații sfaturilor naționale din comitatul Brașov au pus spre vânzare la dispozițiunea firmei Scherg et Cie (colțul Pieței și Târgului cailor, pături și pânze de colorii și alte stoffe de lână și bumbac, cari au format proprietatea eroului militar.

Pături se pot da 4 (patru) bucăți de gospodării — în preț de 6 — 10 — 15 — și 25 — Cor., iar pânze de colorii cel mult 2 bucăți de gospodărie în preț de 28 — cor.

Contribuiri pentru familia preotului † Ioan Oprîș din Cristig:

Transport din Nrul 17		K 1336—
Au mai contribuit:		
George Axente		30—
Vasile Meșota		10—
Rest din colecta pentru coroana		
pe mormântul A. Mureșan		52—
Dyora Maria Andreiano		20—
Teodor Christian, Brașov		50—
Garda națională din Dârste și anume:		
Subloc. Moarăș Ionel		10—
Stegar Muscalu Ioan		10—
Bărsan Nicolai		5—
Milu Ioan		5—
Irimie George		5—
Dușă		4—
Barbu Ioan		2—
Barbu George		5—
Samuil Nicolai		6—
Aron Vlad		6—
Ștefan Moarăș		5—
Dumitru Moașă sen.		5—
Dumitru Moașă jun.		5—
Ioan Oitean		5—
Ștefan Muscalu		5—
Ioan Lepșia		3—
Michail Voinea		5—
George Moarăș		5—
A. Oitean		5—
Ioan Sărbu		5—
I. Agostin		5—
Ioan Secelean		5—
Ioan Jiga		5—
Lezer Sărbu		5—
Ioan Voinea		5—
Ilie Barbu		5—
Nic. Tampa		5—
Ioan Șlăncariu		5—
Aeose Tampa		5—
G. Morar		5—
Ioan Ghimbășian		5—
Nic. Cocă		3—
Vasile Moașă		5—
Ștefan Popovici		4—
C. Cost. Tampa		5—
Geor. Moașă		5—
Constantin Irimie		5—

Sums = 188 —

Total K. 1686—

Soțaii invalizii Veniți cu loși Sămbătă seara la carele 6 la o consfățuire, ce o vom ține în localul Clubul muncitorilor, Târgul Iaului 34, unde vom trata despre durerile și interesele noastre.

Comisia inițitoare.

Aviz. Lemnele de blane din magazinul orșenesc să vând în toată ziua dela 8—11 oare a. pr. la Cassa comunală

A aparut „Biblioteca Semănturilor” Nr. 40 continând Cântări naționale și a nume: 1. Despreții-le române. 2. Trei colorii. 3. Pe-al nostru atag. 4. Răpirea Bazarabeli. 5. Hora Sinaei. 6. Drum bun. 7. Hora dela Plevna. 8. Hora Resbelului. 9. Cântec pe războiu. 10. Vivat țara mea. 11. Limba românească. 12. Lăfăș gintă. 13. Fii ai României. 14. Sunt vântor. 15. Trecerea Dunării. 16. Hora Săverinului. 17. Hora Unirii. 18. Hora dela Grivița. 19. Dorobanșilor. 20. Marsul anului 1848. 21. Marsul lui Iancu. 22. Marsul lui Mihailo Viteazul. 23. Marș estăpesc. 24. Cale Române. 25. Aur

buciumul că sună: 26 Haidetzi frați cu arma n' a mână 27. Mama lui Ștefan cel mare 28 Ce e patria română. 29 Românul către Tătar 30 Frunzulăia de stejar. 31 Adlo la Carpați. 32. Cea din urmă noapte a lui Mihăiul cel Mare. 33 Peștele curcanul etc.

Prețul 80 fil. plus 20 fil. pentru porto
Se poate comanda dela Bibliaria diecezană din Arad (Deák Ferencz u. 35).

Casă de vânzare. O casă acomo dată cu locuință pentru o singură familie de vânzare. Informații Str. Porții Nr.66 (Institutul pentru logrițirea feștr. și a coră pului).

E prea târziu...

de I. C. Panțu

(Momente psihice).

(Fina)

Coșalin ceanu marele bărbat de stat și diplomat român a spus cândva că *monarhia austro-ungară este un stat de pe-tece, vrând să arate că se compune dintr-o mulțime de națiuni cari nu fac un ce încheșat și întreg... nu fuc un bloc ci o țipitură.*

— Da, da, de aceasta s'a potrivit la Austria, dar în Ungaria este o singură „națiune” politică... Szécsény, marele nostru bărbat a spus:

Magyarország nem volt, hanem lesz... Intră adevăr frumosea procoeli. Amândoi acești bărbaiți au spus o mare vorbă... Oamenii mari numai vorbe mari pot spune... Amândoi au spus un adevăr o procoie care se va împlini cât mai în grabă. Austria s'a și împărțit și cred că și spusele lui Szécsényi se vor împlin-tu în curând.

Așa cred și eu zise ungurii... Până acum a fost o Ungarie mare cu mai multe poare și pe vitor se va face după cum doriți un singur popor de țizta magyar ember și o țară mică, dar frumoasă: Țizta Magyarország.

— Așa și trebuie...

— Asta o dorim și noi și voi... vezi aici suntem cu toții de aceeași părere.

— Noi maghiarii ne asemănăm foarte mult cu Românii din vechime. Noi lășăm ațora să se ocupe de meserii, de negoț și de artă și de filosofie, noi noi ocupăm de viața de stat și facem legi ca să stăpânim ținea.

— Stai puțin nu te pripri... E adevărat că industria și negoțul în a năna altora, e adevărat că în artă și în știință Vău năpădit streinii... dar e prea mult... este chiar o îndrăgălă să vă comparați cu vecii Romani...

— Așa este, e adevărat, că Românii nu se ocupau cu meseriile, dar pentru a- cea erau ei mari meșteri în a guvern.

— Apoi noi nu șantem ?

— Nu! — Cred că-ți aduci aminte din istorie, că popoarele supuse de Românii se simțau mai fericele ca sub stăpânirea regiilor croupel. Aici a fost mesteria. Romani, aduceau la Roma na numai obiceiurile popoarelor supuse, dar chiar și pe eroii lor și pe zeii lor, și cinsleau... Popoarele supuse înneau la Roma, căci știau că acolo este o parte din sufletul lor... cu năndrie o auzia zicându-se: *civis Romanus sum...*

— No! nu am făcut tot astfel ?

— Nu... Ați ridicat voi în capitala țării statul lui *Horla*, lui *Iancu* și celorlalți eroi și martiri, ați jucat voi *Călugaru*, *Horu* sau *Bătutu*... ca prin aceasta să ne legați de ținea voastră?... Nimica n'ați făcut... fără numai ne-ați amărât... ne-ați baijocurit.

Românii începeau răboiul cu a ră-

pere popoarele lor, voi ați partat răboi în contra noastră în lăustru, iar în afară ați amenințat cu pușca goală.

Asta a fost pentalu vostru.

Și apoi se știe, că de o pușcă goală se tem totdeauna doi îngi: cel ce amenință și știe că pușca-i goală și cel amenințat, care crede că pușca e plină. Așa ați trăit până acum: amenințând...

Cum să face ca voi Românii vă bucurați că statul nostru unitar, „națiunea” a depus armele.

— Apoi bine, ulițăvă în viața de toate zilele și nu vă mai mirați. Voi ați voi fost stăpâni, pe noi ne-ați ținut slugi vouă... și apoi se știe că totdeauna sunt două feturi de stăpâni: răi și buni și numai un fel de slugi...

Dacă arde șura stăpânului bun, foarte slugile pun mâna și sting focul. Dacă are țoșă șura stăpânului rău, slugile s'au ca mâine în sân. Așa este în lume: binele să face-po, imprumutate.

— Tot huliți, dar n'aveți dreptate. Statul maghiar vă dă toate bcănațiile și voi vă plângeți de nedreptate. Toți sunți egali înaintea legii.

— Să-ți spun numai una: uite, Sași, un mic popor de vreo două șute de mii de suflete, iar noi Românii un popor mare care am avut peste opt șute de mii de soldați, în răboai, va să zică de patru ori atâți soldați cât face întregul popor sășez și totuși să zvem numai patru țepuțaiți în cameră.

— Mirare...

— Știi d-ta că Sașii au d'osprezece deputați?... Este asta dreptate?

— Asta nu-i dreptate, dar de ce n'ați ales mai mulți?...

Ori nu și-ți?... Mai întrebă?...

— Unde te dai jos, începu ungurul, după o pauză.

— La stația *Cămpul Libertății*.

— Cum îl zice ungurește ?

— Metăfalva!

— Nu se poate, cu înțeleg româneste... e vorba de libertate...

— Da da, dar această vorbă nu se poate traduce ungurește.

— Caută în dicționar.

— În dicționarul limbii maghiare nu există vorba libertate.

— Caută bine și vei găsi.

— Oricic dicționar are două părți. E adevărat că în partea maghiară-română este vorba „szabadság”, dar în partea română maghiară... lipsește.

Ungurii a rămas nedumerit... Se poate o așa greșală de țipar ?

— Se poate... caută și d-ta și te vei convinge. Se vede treaba că D-voastră aveti libertatea numai pentru partea maghiară.

— Este greșală...

— Asta este greșală din eroare sau eroare din greșală... ori cum ar fi, este caracteristic... bate la orbi.

— Ce s'ar zice, tot noi vcm fi stăpâni... unde pui, că noi am cucerit această țară, am cultivat-o șm întemeiat un stat, care ca pînăstate din lume, trăește de o mie de ani.

— O fi n'o fi, nu vreau să cerețez... dar îți dau sfatul să nu te prea lauzi cu mia de ani.

— De ce... nu-i adevărat ?

— Ba o fi adevărat, dar mi se pare că ar fi mai mare fericire pentru voi, dacă

statul vostru ar fi numai de cinci șute de ani.

— Cum se poate ?

— Apoi bine... nu 'ntelegi ? Oricic lucru îmbătrânit... dispăre. Bătrânii nu mai au mult de trăit... nu au madaua dă-tătoare de viață.

Locomotiva începu să fiuere, ne apropiam de *Cămpul Libertății*.

Tot ar fi bine să ne împretinim... uităm ce a fost... și pe vitor avem să trăim ca frați: dreptate, egalitate și frățietate...

— Nu se poate... nu se poate... națiunea română e plămădită din nou, acum e liberă, e viguroasă, este tânără.

— Tocmi bine... statul nostru este de o mie de ani, adăuse ungurul cu fală.

Ei, ce-ți spun eu !... Cum îți închipuești că o țară îndrăgă să se îndrăgătească într-un momeț garbovit.

— Noi vă iubim...

— E prea târziu... își poși D-ta imaginea o iubire la vârsta de o mie de ani?... Ai înțeles ?

Publicațiune.

Din cauza lipsei mari de căr-buni Magistratul orașeneș se vede necesitat să dispună din nou o restrângere a consumării de gaz aerian:

1) Prăvăliile și birourile nu au voie să folosească lumina de gaz aerian după 4 ore p. m. încolo. Excepțiune fac prăvăliile de alimente, băcăniile și friseriuri, cari pot folo-lumina de gaz aerian până la 6 ore, iar Sămbăta până la 7 ore.

2) Oficiile de stat și orașenești, precum și farmaciile pot folosi lumina de gaz în tot timpul. Se atrage însă atențiunea tuturor oficiilor că înfructă se poate să execute lucrările de birou în timpul zilei.

3) Căvutul de gaz al prăvăliilor — cu excepțiunea prăvăliilor de alimente și friseriurilor — să reduce la un șfert, iar al cancelariilor la a treia parte.

4) Consumul maxim de gaz pentru fiecare familie se stabilește la 25 metri cubici. Toate concesionile în scris, cari asigură un cvant mai mare, se scot din vigoare.

5) Acei consumatori, cari nu vor observa aceste dispozițiuni de restricțiune, să expun la detragerea dreptului de a folosi gaz aerian.

6) Cancelaria uzinei de gaz aerian e deschisă din 5 Dec. a. c. numai dela 7—1. Anunțări urgente se pot face oficiantului de inspecție și între orele 3—6 d. a.

După ora 6 astfel de anunțări se pot face monteurlui nostru la Uzina veche de gaz (Telefon Nr. 567).

Vânzarea de Cocks și necesarii pentru lampe se face numai dela 7—12 a. m.

Brașov 1 Dec. 1918.

Magistratul orașeneș.